

Leonardus Hospice Hengelo

NUMMER 1
JAARGANG 6 - DECEMBER - 2011

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Leonardus Hospice te Hengelo

NIEUWSBRIEF

Het hospice draait op vrijwilligers

De vrijwilligers zetten koffie, wassen en strijken, koken, doen de boodschappen en zorgen dat de gastenkamers er schoon en gezellig uitzien. De zorg voor de gasten komt uiteraard op de eerste plaats, maar daarnaast doen ze nog veel meer tijdens hun dienst in het hospice.

Ons huis draait op vrijwilligers en zonder hen is het niet mogelijk een bijna-thuis huis te zijn. We proberen een "thuis" te creëren, waar de gasten zich prettig kunnen voelen. De kracht van ons hospice zit in een gedreven team van professionals en vrijwilligers die samen de zorg aan de gast verlenen.

In het Leonardus Hospice werken ongeveer 55 vrijwilligers. Helaas is er maar 1 man binnen deze groep. De leeftijd varieert tussen de veertig en vijfenzeventig jaar. Sommige vrijwilligers maken deel uit van een werkgroep: de tuingroep, educatiegroep, een vrijwilliger die de boodschappen doet. Daarnaast is er een klusjesman die diverse reparaties binnen het hospice verricht.

Om de kwaliteit te waarborgen organiseren we regelmatig thema-avonden en scholingen. Onderdeel daarvan zijn de avonden over communicatie, tiltechnieken, de BHV (bedrijfs hulpverlening) complementaire zorg en spirituele zorg. De beide coördinatoren, Joke en Elly, zijn dit jaar naar verschillende trainingen en symposia geweest.

Gerda ter Beek is onze nieuwe, vrijwillige geestelijk-verzorger, zij stelt zichzelf in deze nieuwsbrief voor.

Het aantal gasten is dit jaar weer gestegen. Het voelt goed dat we deze mensen mochten verzorgen in het laatste stukje van hun leven. We krijgen daarvoor veel waardering.

Op 3 november jl. vierden we onze jaarlijkse herdenkingsbijeenkomst voor nabestaanden.

Het Leonardus Hospice krijgt subsidie om dit bijzondere werk te doen.

Lees verder op pagina 2

INHOUD

- Het hospice draait op vrijwilligers
- U staat er niet alleen voor
- Boekentip
- Alle sterren van de hemel
- Herdenkingsbijeenkomst
- Een grote wens
- Geestelijke verzorging
- Het Web
- Bijdrage herdenkingsdienst
- Sportieve donatie
- Dag van de Palliatieve Zorg
- Training VTPZ
- Overpeinzing
- Vrijwilligersuitje.

STICHTING LEONARDUS HOSPICE

Drilscholtenstraat 32
7556 NP Hengelo (Ov.)
Tel. 074 - 24 34 589
www.leonardushospice.nl
leonardushospicetwente@planet.nl

Vervolg van voorpagina

Daarnaast zijn er ook initiatieven van nabestaanden om het hospice geldelijk te ondersteunen. Zo hebben er drie mannen een fietstocht volbracht ten bate van het hospice. Met de opbrengst is een eettafel met 8 stoelen geschonken.

Bij de "Stichting Vrienden van het Hospice" komen ook giften binnen. Samen met hen wordt er gekeken naar wat er nodig is in het hospice. Verder verzorgen zij het drukwerk van het hospice en betalen zij het jaarlijkse uitstapje voor de vrijwilligers.

Door de individuele bijdragen van deze mensen kan het Leonardus Hospice een bijzonder huis zijn waar gasten waardig en goed verzorgd hun laatste levensfase kunnen doorbrengen. We hebben er het volste vertrouwen in dat dit ook het komende jaar zo zal blijven.

Elly Brink (coördinator)
Joke Troost (coördinator)
Annemarie Jansen (waarnemend coördinator)

P.S. Elly Brink heeft inmiddels haar werk als coördinator neergelegd.

U staat er niet alleen voor Vijf jaar Vrienden van het Leonardus Hospice

Het jaar 2006 was voor het Leonardus Hospice een belangrijk jaar. Er stond een tweede verhuizing gepland, van Hooghagen naar een nieuw onderkomen aan de Drilscholtenstraat. Er moest heel veel gebeuren, het nieuwe huis moest op een plezierige manier worden ingericht. Ook voor nieuwe materiële voorzieningen was veel geld nodig.

De toenmalige coördinator, Elly te Morsche, kwam met een plan een vriendenstichting op te richten. En zo geschiedde. Ons doel was en is een werving en het beheer van fondsen, donaties en schenkingen, om het hospice en in het bijzonder de vrijwilligers te steunen bij hun belangrijke werk. Er is in de loop van de afgelopen vijf jaar heel veel gebeurd: het hospice is verhuisd naar het sfeervolle pand aan de Drilscholtenstraat. De gastenkamers en huiskamer stralen een plezierige en warme sfeer uit, er konden veel nieuwe spullen worden aangeschaft, bitter nodig om onze zieke gasten zo goed mogelijk te kunnen verzorgen.

Dit kon allemaal gebeuren dankzij de gelden die wij als Vrienden van onze milde gevers mochten ontvangen. Wij hebben een grote groep vaste donateurs die ons de afgelopen jaren trouw hun bijdrage hebben overgemaakt. Daarnaast zijn er een paar grote acties geweest, een haringparty van de Lions in de Houtmaat, een groot golf-tournoi van de Bornse Golfclub en niet te vergeten, acties of collectes in verschillende kerkgemeenschappen.

Dankzij al deze goede gaven hebben wij als Vriendenstichting nu een solide financiële basis waardoor wij het hospice in voorkomende gevallen materieel kunnen ondersteunen. Maar het gaat niet alleen en ook niet op de eerste plaats om materiële zaken. Het gebouw kan heel mooi zijn, de spullen kunnen goed en nieuw zijn, het zijn de vrijwilligers die de sfeer in het hospice bepalen. Zij zijn de mensen die het elke dag weer waar maken, die de gasten en hun familie in de laatste moeilijke levensfase verzorgen en bijstaan en met heel veel warmte omgeven. Zij nemen de naaste familieleden heel veel directe zorg uit handen, zij staan hen vrijwillig en belangeloos bij in dit laatste moeilijke proces. Een zware opgave. Daarom is ondersteuning van onze vrijwilligers steeds het speerpunt van onze Vriendenstichting geweest en gebleven. Wij hebben voor hen verschillende trainingsbijeenkomsten mogen organiseren, jaarlijks ook een uitje, een gezellige bijeenkomst of bezoek aan een film. En dat zal de komende jaren ook zo blijven.

Zeker in deze tijd van harde bezuinigingen laten onze vrijwilligers zien hoe wij ons als medemensen verantwoordelijk voor elkaar moeten en kunnen voelen. Dankzij hen is het hospice een plaats waar mensen in dubbele zin rust kunnen vinden.

U staat er niet alleen voor.

Leo Geilenkirchen, Voorzitter Vrienden van het Leonardus Hospice.

Boekentip: De Cirkel voltooiën

Het boek van schrijfster Mirre Bots, 'De Cirkel voltooiën', gaat over levenslessen in het hospice waar zij tweeënhalf jaar als vrijwilligster gewerkt heeft.

Mirre Bots is al twintig jaar werkzaam als journalist/publicist en besloot om het leven in een hospice van binnen uit te beschrijven. Ze beschrijft welke emoties, processen en ontwikkelingen de mensen die er verblijven en hun naasten doormaken en wat het werken in een hospice betekent voor een vrijwilliger.

Wat kom je tegen, hoe ga je daar mee om, hoe vind je de juiste innerlijke houding en wat leer je ervan? Zo schrijft ze: "Wat me trof was het bonte palet mensen dat je er tegenkomt en hoe die allemaal hun eigen antwoord op de naderende dood vinden. Ook paradoxen troffen me: het is een huis om te sterven maar tegelijkertijd gaat het vooral over leven. Doodgaan is aan de ene kant een behoorlijke klus en aan de andere kant dient het zich ook vanzelf aan. Er is veel verdriet maar ook veel dankbaarheid en rust.

Wat me steeds weer opviel en raakte was de waardigheid en kracht waarmee mensen zelfs het moeilijkste kunnen doorstaan en de eigenheid die iedereen hierbij aan de dag legt. Doodgaan is gewoon hard werken en dan niet zozeer het sterven zelf, als wel de weg ernaartoe. Om alles achter je te moeten laten, je huis, je dierbaren, je leven en tenslotte ook je eigen ik, is niet niks. Tegelijkertijd doen zich in zo'n laatste fase veel mooie en bijzondere momenten voor. Momenten met een gouden randje".

Als je dit boek gaat lezen, kom je veel herkenbare situaties tegen die wij als vrijwilliger ook zeker meemaken. Het boek is makkelijk leesbaar en ik zou het iedereen aanraden.

Brenda Bergsma

Alle Sterren Van De Hemel

Samen verder op eigen kracht

Dit is de naam van een therapeutisch spel, dat helpt de communicatie te verbeteren na het verlies van een dierbare. Het is te spelen voor kinderen, jongeren en volwassenen. Het Leonardus Hospice Twente kreeg van het Palliatieve Netwerk Twente de uitnodiging om deel te nemen aan een workshop rond dit spel op 8 oktober j.l. De coördinatoren vroegen mij of ik zin had deel te nemen. Zo was ik samen met meerdere mensen van allerlei organisaties aanwezig in een zaal in het ziekenhuis ZGT in Almelo.

Het tweemaal bekroonde spel is ontworpen door Daisy Luiten (1976). Ze heeft sinds 2001 een praktijk als creatief therapeut. Haar specialisme is verliesverwerking. Haar missie is om middels het spel (ook in het engels vertaald), wereldwijd mensen te helpen de draad van hun leven op te pakken na een ingrijpende gebeurtenis.

Het was boeiend om haar te ontmoeten en ervaring te kunnen opdoen met het spel. We zagen een videofilm van een Amerikaans gezin dat het spel speelde. Het werd duidelijk in het spel hoe kinderen hoorden van ervaringen en emoties van hun ouders en ouders van hun kinderen. Dit was zeer helpend in het verwerken van verlies voor ieder.

Ook wij speelden het spel. Eerst in een voorbeeldgroep (iedereen keek hoe het ging) Daarna in groepjes met elkaar. We namen ieder iemand in gedachten die we verloren waren. Door vragen en opdrachten (ook leuke en vrolijke) vertelden we elkaar over deze persoon. Zelf merkte ik hoeveel verhalen zomaar weer naar boven borrelden, terwijl toch alles al lang een rustig plekje had gekregen. Bij het spel is altijd iemand die begeleidt. Wij oefenden met elkaar deze rol.

De organisaties die aangesloten waren bij het Palliatieve Netwerk Twente kregen het

spel cadeau. Ook het Leonardus Hospice beschikt dus over het spel. Samen met de coördinatoren willen we bekijken hoe we met elkaar het spel kunnen gaan gebruiken.

Als je er al graag meer over wilt lezen dan kan dat op de site van Daisy Luiten: www.daisyluiten.nl en www.allesterrenvandeheemel.nl Het spel kost 219.00 exclusief BTW en verzendkosten.

Het was zeer de moeite waard om deze workshop te kunnen volgen. Ik hoop dat we het vaak zullen spelen in het hospice.

Gerda ter Beek

Een grote wens

Het Leonardus Hospice in Hengelo wil al graag geruime tijd over een moderne rolstoel beschikken. De oude rolstoel vertoont regelmatig mankementen.

Mevrouw J.C.M. ter Braak, die geruime tijd in het hospice verbleef, is door de medewerkers en verplegend personeel uitstekend en liefdevol verzorgd en begeleid. Daarom heeft zij bedacht iets daarvoor terug te doen middels een donatie.

Door de donatie van wijlen mevrouw ter Braak en de sponsoring en inzet van medewerkers van het bedrijf Meyra Retail & Services, is deze wens in vervulling gegaan.

*Met dank aan,
medewerkers hospice,
medewerkers Meyra.*

Begeleider van mevrouw J.C.M. ter Braak.

Herdenkingsbijeenkomst Leonardus Hospice

Donderdagavond 3 november was de jaarlijkse herdenkingsbijeenkomst in de Remonstrantse kerk in Hengelo.

De gasten die overleden waren in de periode september 2010 tot september 2011 werden herdacht.

De nabestaanden die we mochten ontvangen hadden van hun dierbaren een foto meegebracht die bij elkaar gezet werden. Bij binnenkomst kregen zij een roos overhandigd en tijdens het noemen van de naam van de overledene, werd deze door de familie in een vaas gezet. Voor die overledenen waarvan geen familie aanwezig was, werd dit door vrijwilligers gedaan.

Tijdens het uitspreken van de namen van de overledenen werd een kaars aangestoken. Zo werden allen herdacht. Door vrijwilligers werden teksten en gedichten uitgesproken en piano gespeeld.

Heel bijzonder was dat een kleindochter een persoonlijk woord sprak voor haar overleden opa en een dochter over haar overleden moeder.

Zij bedankte het hospice voor de warme zorg die er aan haar moeder gegeven was. Na het afsluiten van de bijeenkomst werd er een kop koffie gedronken en werden ervaringen gedeeld. De avond is door een ieder als warm en fijn ervaren.

Tineke Kuiperij

Geestelijke Verzorging

Enkele maanden geleden werd ik gevraagd om als vrijwilliger, geestelijk verzorger te worden in het Leonardus Hospice. Ik heb gewerkt in een verzorgingshuis in Enschede. Samen met Elly en Joke, de coördinatoren, hebben we het volgende afgesproken: Als een gast in het hospice komt, krijgt hij/zij bij het intakegesprek een welkomstaart.

Naast 2 tekeningen en een tekst staat hierin dat mensen, indien ze dit wensen, een beroep kunnen doen op de geestelijk verzorger, op mij. Als de wens komt, hoor ik dit. Ook kunnen vrijwilligers een beroep doen

op mij als ze zomaar even willen praten of als zij rond levensbeschouwelijke thema's vragen hebben.

Als gasten vragen hebben of graag even willen praten kan ik dag en nacht gebeld worden door de coördinatoren of de vrijwilligers.

Dikwijls denken mensen dat een geestelijk verzorger er alleen is voor gelovige mensen. In het hospice kiezen we er uitdrukkelijk voor dat de geestelijk verzorger er voor iedereen is.

Ieder mens is uniek. Daarom zijn contacten met mensen heel verschillend. Ik voel altijd eerbied als ik een stukje mag meegaan met mensen die op weg zijn naar de grens van hun leven. Zoals een rivier zich kronkelt langs allerlei bochten en glooiende stukjes landschap, ruw soms, woelig, zo is het laatste stuk van een leven vol kleurschakeringen. Wanhopig soms, ziek, angstig, vol pijn, maar ook soms vredig en vol overgave.

Ik probeer goed te luisteren waar mensen behoefte aan hebben. Soms zijn er vragen over hun leven, gevoelens die nog verwerkt moeten worden, verlangen om nog contacten te herstellen, vragen over doodgaan en leven na de dood, vragen over God. Sommigen hebben behoefte om een gedicht of andere tekst te horen, anderen om te bidden of te lezen in de bijbel.

Ik ben 63 jaar, getrouwd geweest en heb kinderen en kleinkinderen. Op twee van hen heb ik een aantal jaar twee dagen in de week opgepast. In mijn "oma-leven" vind ik kleinkinderen een grote rijkdom.

In de korte tijd dat ik werkzaam ben in het hospice heb ik kunnen ervaren dat er een bijzondere sfeer is. Een sfeer van liefdevolle zorg en aandacht. Ik hoop op een goede samenwerking met vrijwilligers en coördinatoren om net als ieder mijn steentje bij te kunnen dragen.

Gerda ter Beek.

HET WEB

De schepping een web
met liefde geweven
gekoesterd door zonlicht.

Geen draadje te veel
geen hechtsel te weinig
doelmatig en zinvol
in ragfijn patroon
verbonden en heel

De draad van jouw leven
met liefde geweven
zonder jou geen verband
van, voor jou en na jou.
Je leven niet zomaar
doch innig verbonden
verleden en toekomst
met tranen en dauw

De draad is gebroken
maar Liefde blijft weven
het leven houdt even de adem in
eindpunt. Eindpunt?
De draad wordt over
de dood heen getrokken
de Wever van het web
maakt een nieuw begin.

Hannele

Bijdrage herdenkingsbijeenkomst Leonardus Hospice

Goedenavond. Mijn naam is Tineke ten Thije. Samen met mijn broer Harry hier vanavond ook aanwezig en mijn zus Joke, hebben wij in het jaar wat achter ons ligt afscheid genomen van onze moeder. Een ieder die hier aanwezig is heeft afscheid genomen van een vader of moeder, zoon of dochter, vriend of vriendin. En we hebben ook allemaal kennis gemaakt met het Leonardus Hospice en al hun vrijwilligers en coördinatrices.

U weet het vast nog wel, de eerste kennismaking met het huis en de lieve vrijwilligers. Wanneer je je geliefde hier naar toe brengt dan weet je dat de aller laatste periode van het leven voor hem of haar is ingegaan. Op een wonder van genezing hoeven we dan niet meer te rekenen en we weten dan ook dat het afscheid zeer binnenkort zal plaatsvinden. Zelf vond ik dat een zeer emotionele stap. De eigen vertrouwde woning verlaten en in mijn geval met mijn moeder in mijn eigen auto naar het hospice. Een paar dierbare spullen mee, veel foto's natuurlijk en frisse narcissen en krokussen. Want het was lente. Lente wat normaal gesproken staat voor nieuw leven, werd in schril contrast gebracht met het naderende einde van mijn moeder.

En zo stonden we voor de deur en belden aan. Ik kan natuurlijk niet voor u allen spreken maar wat er toen gebeurde was voor ons (ook voor mijn moeder) een bijzondere warme en liefdevol ontvangst. En in alles de volle aandacht voor mijn moeder met zeer veel geduld en professionaliteit. De mooie kamer werd aangekleed met haar dingetjes en het duurde niet lang of haar kamer werd gevuld met mooie muziek die wij als kinderen voor haar hadden opgenomen. De vogeltjes vlogen af en aan voor haar raam en de lieve mensen die verbonden zijn aan het hospice kwamen zich in de loop van de eerste dagen allemaal zo liefdevol voorstellen.

De eerste weken vlogen voorbij en toen na 3 weken we echt dicht bij het afscheid nemen stonden, zijn wij als kinderen enorm ondersteunt in ons verdriet. Gewoon even een praatje bij het binnenkomen, of een

kopje koffie in de huiskamer en veel informatie over het stervensproces. Geen taboe meer. Alles werd benoemd en zo waren de laatste stappen naar het overlijden heel mooi.

Wat ik ook als zeer bijzonder heb ervaren is dat er in het hospice ruimte was voor alle gezindten en religies. Geen oordeel hierover maar alleen maar begrip en een stimulans om uit die bron kracht en troost te zoeken. Of dat nu de bijbel is of een gedichtenboek.

Eigenlijk hadden wij ons een geen mooier afscheid kunnen voorstellen. In alle rust en veiligheid is onze moeder op 27 maart

overleden.

Voor haar was er de zekerheid dat er leven is na dit leven en had ze een rotsvast vertrouwen in de Here God. Ik zie een poort wijd open staan waardoor het licht komt stromen. Dat zong ze en dat geloofde ze. En met dit prachtige lied heeft mijn moeder haar ogen gesloten.

Vanaf deze plaats wil ik alle vrijwilligers en coördinatrices enorm bedanken voor de inzet, steun en begeleiding. En ik denk dat ik ook namens de mensen in de zaal spreek. Bedankt voor jullie steun en ik/ we wensen jullie heel veel moed en vertrouwen en sterkte samen met alle lieve vrijwilligers in de komende tijd.

Sportieve donatie

Maandag 31 oktober was het dan zover, namens de judoka's uit Losser, deze zomer ook bekend onder de naam biken4happiness die afgelopen september de La Mar-

motte gefietst hebben, mochten wij, het Leonardus hospice in Hengelo, een prachtige nieuwe eettafel en 8 leren stoelen in ontvangst nemen. Deze actie is mede mo-

gelijk gemaakt door Steggink interieur uit Weerselo.

Onder het genot van een hapje en drankje kwam de tocht weer visueel op tafel en deelden wij de barre fietstocht van inspanning en uitputting met de jongens.

De monstertocht over 175 kilometer leidt de 3 fietsmaten over 4 bergtoppen (Glandon, Telegraph, Galibier en Alp d' Huez) en dat in een tijdsbestek van een dag; dit alles om een beetje vreugde te brengen in de laatste levensfase van de bewoners van het Leonardus Hospice.

De fietsers Hans Haarman, Elke Douma, Ben Bulters, hun begeleiders Wim van Harte, Raymond Steggink en iedereen die wij vergeten zijn te noemen, ontzettend bedankt voor deze mooie actie van jullie.

Wij hopen nog vele jaren plezier te hebben van onze nieuwe eetkamertafel en stoelen.

Namens alle medewerkers van het Leonardus Hospice te Hengelo.

8 oktober DAG VAN DE PALLIATIEVE ZORG, een tipje van de sluier?

Deze dag werd dit jaar In ZGT Almelo gehouden. Fiene en Wil Baak bemanden onze Leonardus Hospice stand waar zij met vele anderen de infomarkt vertegenwoordigden. De opkomst was groot, veel mensen uit de zorg maar ook belangstellenden van buiten. Een warme ontvangst met koffie/thee en krentenwegge. Er waren 3 sprekers uitgenodigd. De eerste spreker was de heer Bruntink, auteur van diverse boeken over palliatieve zorg (zoals: "Een goede plek om te sterven") en palliatieve sedatie ("De laatste slaap"), hoofdredacteur van Pallium en webmaster palliatievezorg.nl. Hij vertelde over de verschillen en overeenkomsten tussen palliatieve zorg en euthanasie. Tevens konden er vragen worden gesteld die uitgebreid werden beantwoord.

Daarna sprak mevrouw Kroeze, oud directeur van de Twentse Academie voor streekcultuur.

In haar lezing (in het Twents) werd een link gelegd tussen de eigentijdse gewoonten. Ook bijgelovige elementen kwamen aan de orde. Opmerkelijke zaken als "waarom eten we nu nog pepermunt in de kerk" of waarom vaak cake of een broodje na een uitvaart

anno 2011 waren onderdeel van deze verrassende en met humor doorspekte lezing. We hingen aan haar lippen, wat kan deze vrouw boeiend vertellen met behulp van allerlei attributen die ze had meegenomen zoals een doodskleed, krakeling etc.

Na de koffie met broodjes sprak Manu Keirse, auteur van verschillende bestsellers over verlies, verdriet en de laatste periode van het

leven. In deze lezing werden inzichten aangereikt die mensen kunnen helpen om opnieuw leven te vinden na ernstig verlies. Tevens werd aandacht gegeven hoe vrienden en bekenden mensen tot hulp kunnen zijn.

Ook ruime aandacht hoe kinderen met verlies omgaan en het belang om hen erbij te betrekken. Ook een prima verteller met kennis en humor

Na afloop was er een stand waar men zijn boeken kon kopen, deze werd druk bezocht.

Een van zijn boeken is aangeschaft voor het hospice en kan door de vrijwilligers gelezen worden.

Een bijzonder alsook leerzame dag.

*Fiene van der Meij
Gerry Peuling*

'Afstemming op de ander'

Een training voor Vrijwilligers Palliatieve Terminale Zorg, VPTZ Nederland, op woensdag 9 en donderdag 10 november. Met z'n drieën in de trein naar Amersfoort en dan verder met de bus naar congrescentrum Zonheuvel in Doorn. Wel prettig om samen op weg te gaan met bekende gezichten, dat maakte het onbekende toch wat lichter en zo konden we ons al een beetje afstemmen op elkaar. Zonheuvel ligt midden in de bossen, biedt ruimte aan heel veel mensen voor trainingen, cursussen, lezingen, heeft een uitstekende keuken en voor onze begrippen ruime luxe slaapgelegenheden. We waren al helemaal blij verrast en de training moest nog beginnen!

Twee dagen zijn we opgetrokken met z'n vijftien: veertien vrijwilligers waaronder één man, onder de bezielende leiding van een jonge vrouw, Aukje. Aukje had een afwisselend programma en de tijd vloog voorbij. Ze wist voor ons een lichte sfeer van vertrouwen te scheppen met veel humor, die ruimte bood aan de groep. Met 100% concentratie, opdrachten, één op één gesprekken en testjes werd het zo toch een ontspannen inspanning die meer energie opleverde dan nam.

De training ging over communicatie en we leerden dat er altijd gecommuniceerd wordt, zelfs al ben je afwezig! Via het model van de 'Roos van Leary' kregen we inzicht in de

manier waarop we omgingen met kritiek en hoe we daarop terugkoppelden, dus feedback gaven. Een ander model, het 'Johari-window' gaf inzicht hoe de communicatie doormiddel van feedback beter, duidelijker en effectiever kan worden. En we kregen handvaten aangereikt wat je binnen een effectieve communicatie wél en wat je vooral niet moet doen: Wél LSD (Luisteren, Samen vatten, Doorvragen), niet BOA (Bagataliseren, Overnemen, Adviseren).

In 'de wandelgangen', onder het eten, tijdens de 'nazit' en in het laatste uur van de training hebben we informatie uitgewisseld over hoe dingen gaan en georganiseerd worden in de diverse hospices en thuiszorgsituaties.

Ook hiervan hebben we veel opgestoken. We gaan deze informatie verder uitwerken en zullen een gelegenheid zoeken om het samen te delen met alle vrijwilligers en de coördinatoren van ons hospice.

De dagen waren letterlijk en figuurlijk 'cadeautjes', we zijn er heel dankbaar voor en zouden het liefst alle vrijwilligers zo'n unieke, verrijkende training gunnen!

Riet Boevink, Manon Schmidt, Ria Schuit

Overpeinzing

In herinnering

Een heel bijzondere gast voor een langere periode. In de loop van de tijd kreeg ik de titel: je bent mijn dochter. Als je aankwam in het hospice kreeg je een kus en zei dan "mijn Love". U zei dan, je bent lief maar ook intelligent, mijn dag kon niet meer stuk. Ik heb namelijk psychologie gestudeerd was

haar antwoord. De verhalen over uw vriendin die kwam op haar "brommerfietsje".

Ze bracht u allemaal lekkere Portugese gerechten. Eten was voor U nummer 1: biefstuk goed voor je bloed, spinazie daar word je sterk van en ook nog eens goed voor de stoelgang, haring, zalm, paling, bami, gebak-

ken aardappeltjes, patat met veel mayonaise, U genoot. Ik zal uw lach en de manier van kijken niet vergeten. Warme kruiken en dan lekker in stoppen voor de nacht. We bewaren warme herinneringen. Zomaar een periode van een gast in het hospice.

Coosje

Vrijwilligersuitje

Op vrijdag 14 oktober was het weer zover, het was tijd voor het jaarlijkse vrijwilligersuitje van het Leonardus Hospice. Iedereen die mee wilde, kon mee. Voor vervanging was gezorgd. Behalve de vrijwilligers waren ook de verpleegkundigen van de nachtzorg en de coördinatoren van de partij, evenals een afvaardiging van de Vrienden van het Leonardus Hospice.

We werden om half drie in restaurant Den Haller in Diepenheim verwacht. Daar werden we ontvangen met koffie, thee en zelf gemaakte bonbons en andere zoetigheden. Na deze streling van tong en maag togen we richting het stedeke Diepenheim, zoals de stad zichzelf graag noemt. De sportievelingen gingen te voet, de meeste kozen er voor om met de auto de afstand van 3 km tot het dorp te overbruggen.

Vanaf 2005 is het de traditie in Diepenheim om in de herfst een Kunstmoment te organiseren. Elf dagen lang kunnen bezoekers genieten van bijzondere kunst in het kleine stedeke. In het dorp verdeelden we ons in kleine groepjes om elkaar niet voor de voeten te lopen. We hebben met volle teugen genoten van al het fraais wat er te zien was. Het varieerde van schilderijen, keramiek, brons, fotografie en nog veel meer. Kortom, te veel om op te noemen. De glaskunst van Karin Hodes viel o.a. erg in de smaak. Wat een van de coördinatoren de opmerking ontlokte: "Ik zie die levensboom zo in het hospice hangen, wat zou dat mooi op de muur van de woonkamer staan". Helaas hing er een begrotelijk prijskaartje aan. Ook een bezoekje aan edelsmid Perrier bleek op ieders lijstje te staan en als altijd de moeite waard.

Niet alleen de kunst viel in de smaak, ook een winkel in tweedehands dameskleding mocht zich op een grote belangstelling verheugen. Er werd volop in de rekken gesnuffeld en ook heel wat kleding aangepast en soms werd er tot kopen over gegaan. So wieso vielen de winkeltjes in Diepenheim in de smaak bij de dames.

Veel kleine speciaal zaakjes met een assortiment dat in een aantal gevallen nostalgische gevoelens opriep en sterk aan vroeger deed denken. De enige heer in ons gezelschap heeft zich ook deze middag en avond zoals altijd weer krutig geweerd en het damesgeweld manmoedig doorstaan.

Om half zes werden we terug in het restaurant verwacht. Daar wachtte ons een heerlijk diner. We zaten aan ronde tafels waardoor het goed mogelijk was een gesprek te voeren dat door alle tafelgenoten

gevolgd kon worden. Mede daardoor was het erg gezellig en leerde je elkaar op een andere manier kennen. Bij vertrek kreeg iedereen nog een prachtige bos bloemen en een VVV-bon. Het was een prima dag, we hebben veel plezier gehad, elkaar op een andere manier leren kennen en het heeft zeker bijgedragen aan de team spirit.

DONATEUR WORDEN?

Het contactadres van de stichting is:

**STICHTING VRIENDEN VAN HET
LEONARDUS HOSPICE**

Boterdijk 8, Boekelo
7548 BX Enschede
053 - 42 81 745

leonardushospicetwente@planet.nl
Rabobank nr. 1286.73.389
t.n.v. STICHTING VRIENDEN VAN HET
LEONARDUS HOSPICE, Hengelo

 Leonardus
Hospice Hengelo